

Datum

2020-05-05

Vår referens

Ann-Christin Rosenlund

Metodutvecklare

ann-christine.rosenlund@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Uppföljning av familjehemsvård i Malmö stad 2019 ASN-2019-18168

Sammanfattning

Aktuell rapport utgör uppföljning av den familjehemsvård som arbetsmarknads- och socialförvaltningen i Malmö stad bedrivit under 2019. Uppföljningen avser samtliga barn och unga som blivit eller varit placerade i familjehem under året med särskild fokus på deras hälsa och skolgång. Uppföljningarna är en del i förvaltningens systematiska kvalitetsarbete och syftar till att ge ett underlag för metod- och kvalitetsutveckling inom familjehemsvården.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner rapporten Familjehemsvård 2019
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden uppdrar åt arbetsmarknads- och socialförvaltningen att särskilt beakta identifierade utvecklingsområden
3. Arbetsmarknads- och socialnämnden uppdrar åt arbetsmarknads- och socialförvaltningen att under 2021 återkomma med en uppföljning av familjehemsvården för 2020.
4. Arbetsmarknads- och socialnämnden översänder rapporten Familjehemsvård 2019 till kommunstyrelsen utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse ASN 200525 Uppföljning av familjehemsvård i Malmö stad 2019
- Rapport uppföljning av familjehemsvård i Malmö stad 2019

Beslutsplanering

ASN presidieberedning 2020-04-08

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2020-04-16

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2020-04-30

ASN presidieberedning 2020-05-07

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2020-05-14

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2020-05-25

Ärendet

Efter att ha tagit del av rapporten avseende familjehemsvård 2018 har arbetsmarknads- och socialnämnden 2019 05 21 beslutat att anmoda förvaltningen att återkomma med en uppföljning av familjehemsvården för 2019.

Uppföljningen har följt de bedömningar och rekommendationer som har gjorts av Malmös stadsrevision vid dess granskningen av familjehemsvården 2018. Ett av dessa var att finna former för uppföljning som kan bidra till att kvalitativt säkra vården för samtliga barn i familjehem. Under 2019 har arbetsmarknads- och socialförvaltningen därför haft till uppgift att utarbeta en ny modell för aggregerad uppföljning av familjehemsvården som har omfattat hela gruppen familjehemsplacerade barn, bland annat beträffande hälsa och måluppfyllelse i skolan. Uppgiften har även ingått som en direktåtgärd i nämndens interna kontrollplan för år 2019.

Revisionen har vidare ansett att egenkontrollen har behövt systematiseras bättre samt att barnenkäter bör genomföras och att även dessa resultat ska redovisas på aggregerad nivå.

Bifogad rapport utgör årets uppföljning av familjehemsvården och innehåller en redovisning av de flickor och pojkar som har varit familjehemsplacerade under 2019 samt en analys av socialtjänstens arbete med de utvecklingsområden som har beslutats efter föregående rapport. Rapporten innehåller uppgifter om alla familjehemsplacerade barns situation avseende utredningsstatus, placeringsorsak och lagrum. Särskilt belyses det initiala skedet av placeringen, barnens hälsa och skolgång samt sammanbrott i familjehemmen.

I rapporten redovisas resultatet av enkätundersökningar avseende barnens åsikter om vården samt familjehemmens önskemål om stöd och kompetensinsatser.

Redovisning av resultat avseende utvecklingsområden för 2019

Inför varje år fastställer förvaltningen olika utvecklingsområden som syftar till att förbättra kvalitén på vården för de barn och ungdomar som är placerade i familjehem. Målsättning är att undvika sammanbrott, trygga en jämlik vård, säkerställa barnens hälsa och skolgång samt öka barnens delaktighet.

Under 2019 har en stor del av utvecklingsområdena varit fokuserade på att möjliggöra en bredare aggregerad uppföljning av de familjehemsplacerade barnen för att säkra att deras behov blir tillgodosedda samt på att utveckla förvaltningens nyttjande av tillgängliga jour- och familjehemsplatser. Avsikten har varit att såväl bidra till ett likvärdigt arbete som att möjliggöra en mer effektiv rekrytering av nya familjehem.

Nedanstående förbättrings och utvecklingsområden har beslutats:

- Implementera ett verktyg för avdelningarnas egenkontroll som möjliggör aggregerad uppföljning av alla familjehemsplacerade barns skolgång och hälsa
- Implementera verktyg för familjehemmens handledning och kompetensutveckling
- Organisera och utveckla formerna för rekrytering av jour- och familjehem
- Implementera nätverksarbete i familjehemsvården
- Delta i Socialstyrelsens undersökning av familjehemsplacerade barns åsikter om sin vård

Implementeringen av styrkort i förvaltningen har gett ökad möjlighet till uppföljning av utvecklingsområdena på individnivå, avdelningsnivå och förvaltningsnivå. De har bidragit till en

bättre övergripande kunskap om de familjehemsplacerade barnen vilket fått betydelse för familjehemsvården som helhet. Sammanbrott i familjehem har märkbart minskat i förhållande till tidigare år vilket styrkortet kan ha varit en bidragande orsak till.

Barnens hälsa och skola är de viktigaste skyddsfaktorerna för barns utveckling varför dessa följs och redovisas särskilt. Föreliggande rapport visar att förvaltningarnas arbete för att öka kunskapen om barnens hälsa vid utredningar och uppföljningar har gett positiv effekt. För de barn som har nyplacerats under 2019 betyder detta att både undersökningarna avseende hälsa och tandstatus har ökat.

Ett observandum är att psykiska hälsoproblem visat sig finnas i något högre grad än somatiska, både hos det totala antalet placerade barn som hos de barn som nyplacerats under 2019. De psykiska hälsoproblemen är synliga även hos yngre barn och behöver uppmärksammas.

I arbetet med att organisera förvaltningens arbete med att rekrytera jour- och familjehem har en särskild rekryteringsgrupp bildats under hösten 2019 vilket på sikt bedöms medföra ett mer effektivt arbete för att kunna rekrytera fler familjehem och förbättra möjligheterna att göra bättre matchningar av familjehem i förhållande till barns behov.

I syfte att ge de placerade barnen möjlighet att uttrycka sina åsikter om sin vård har Malmö under 2019 medverkat i Socialstyrelsens nationella undersökning ”Lyssna på barn i familjehem”. Då det utifrån denna inte har varit möjligt att härleda slutsatser på kommunnivå har förvaltningen genomfört en egen enkät, de placerade barnens åsikter kring sin placering. Resultatet visar att barnen överlag är nöjda med både sin socialsekreterare och sitt familjehem samt det stöd de fått av dem. Svarsfrekvensen är ganska låg varför en fortsatt implementering av enkäten som verktyg pågår inför kommande års uppföljning.

Förvaltningen har även undersökt familjehemmens behov av kompetensutveckling. Av resultaten framkommer att familjehemmen främst önskar sig grupphandledning och kunskapshöjande insatser i form av temaföreläsningar eller påbyggnadsutbildningar. Med detta som underlag ska ett kompetensprogram utformas med ett innehåll som samstämmer med familjehemmens behov. Utbildningsinsatsen beräknas kunna implementeras under 2020.

Det pågår ett arbete med att implementera nätverksarbete på bred front inom förvaltningen och familjehemsvården kommer att vara en del av detta. Nätverksarbete inom familjehemsvården ger möjlighet till att finna placeringsalternativ i barnets eget nätverk vilket förväntas få effekt på bristen av familjehem samtidigt som placeringen blir mer stabil. Med anledning av att nätverksarbete är under införande som metod i flera av förvaltningens verksamheter är implementeringen i familjehemsvården något fördröjd. Det kommer därför ta ytterligare en tid innan det går att avläsa resultaten av insatsen.

Antalet familjehemsplaceringar har minskat i förhållande till tidigare år delvis med anledning av svårigheter att finna familjehem. Upp emot 70 barn som har väntat i jourhem har inte kunnat placeras i stadigvarande familjehem under 2019 vilket återspeglas i att antalet jourplaceringar ökat. Med anledning av detta har förvaltningen ett fortsatt stort behov av att rekrytera nya familjehem. Den nybildade rekryteringsgruppens arbete kombinerat med ett effektivare användande av jourhemmen förväntas på sikt leda till ökade placeringsmöjligheter. Den treåriga kommunikationsplan som påbörjats 2018 för att intressera allmänheten för att bli familjehem uppdateras årligen för att intressera fler till att vara familjehem.

Förvaltningens överväganden

För att familjehemsvården ska kunna förbättras behövs en kontinuerlig utveckling i förhållande till identifierade behov hos placerade barn och deras familjehem samt aktuell forskning. Handläggare inom familjehemsvården behöver kompetenshöjande insatser omkring barns psykiska hälsa då det framkommit att familjehemsplacerade barn har psykiska hälsoproblem i något högre grad än somatiska. I förhållande till familjehemmen behöver fler familjehemssekreterare utbildas i förmågan att ge handledning och stöd.

Familjehemmen har i enkäter beskrivit att de önskar kompetenshöjande insatser och handledning i grupp. För att möta behovet behöver ett kompetensprogram utarbetas för familjehemmen. Detta förväntas få effekt på familjehemmens förmåga att möta barnens behov, undvika sammanbrott och göra förvaltningen mer attraktiv för nya familjehem. För att ytterligare stärka familjehemmen behövs dessa organiseras i grupper utifrån geografiska eller behovsmässiga kriterier med stöd av ett erfaret familjehem, s.k. mentorsfamiljer. Möjligheten för detta har ökat då familjehemsvården nu finns i samma verksamhetsområde inom förvaltningen.

De biologiska föräldrarnas situation behöver uppmärksammas, dels då de som umgängesföräldrar har en stor betydelse för barnet och dels för att deras medverkan i barnets vård kan ge positiva och stabiliserande effekter. De biologiska föräldrarnas rättssäkerhet behöver beaktas. Under 2020 bör därför former för stöd för biologiska föräldrar utarbetas.

Utvecklingsområden för 2020

Sammantaget ger nedanstående utvecklingsområden en bas för det fortsatta arbetet familjehemsvården. Då kompetenshöjande insatser ges parallellt till både handläggare och familjehem förbättras genomslagskraften samtidigt som förvaltningen blir en mer attraktiv uppdragsgivare för familjehemmen.

Föreslagna utvecklingsområden:

- Kompetensutveckling för socialsekreterare i familjehemsvården
- Införa mentorsfamiljer i familjehemsvården
- Utforma stöd till biologiska föräldrar
- Utforma kompetensprogram för familjehem

Arbetsmarknads- och socialnämnden återkommer med en rapport 2021 om familjehemsvården i förvaltningen, med särskilt fokus på ovanstående utvecklingsområdets resultat.

Ansvariga

Petra West Stenkvisst Enhetschef

Katarina Lindeberg Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef